

energiavirasto
energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 02.09.2020

Dokumentet är daterat: 02.09.2020

The document is dated: 02.09.2020

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Suvi Lehtinen

Pvm / Datum / Date: 02.09.2020

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 02.09.2020

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Maakaasun siirtoverkonhaltijan liittämispalvelun ehtojen ja menetelmien liittamisestä perittävien maksujen määrittämiseksi vahvistaminen

Asianosainen

Gasgrid Finland Oy

Vireilletulo

12.3.2019

Ratkaisu

Energiavirasto vahvistaa siirtoverkonhaltija Gasgrid Finland Oy:n noudatettavaksi hakemuksen liitteenä 25.8.2020 toimitetut järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittamisestä perittävien maksujen määrittämiseksi valvontalain 10 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti.

Gasgrid Finland Oy:n tulee tarjota maakaasun liittämispalveluja tällä päätöksellä vahvistetuin ehdoin tämän päätöksen päivämäärästä alkaen.

Tämä päätös on voimassa toistaiseksi. Energiavirasto voi muuttaa tätä päätöstä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 13 §:n mukaisesti uudella päätöksellä, jonka käsittely on tullut vireille asianosaisen hakemuksesta tai Energiaviraston omasta aloitteesta.

Selostus asiasta

Suomen maakaasumarkkinat avattiin kilpailulle 1.1.2020 uuden maakaasumarkkinalain (587/2017) säätämällä tavalla. Samanaikaisesti maakaasumarkkinadirektiivin (2009/73/EC) artiklan 49 mukaisten poikkeusten soveltaminen päättyi. Tämä johti olennaiseen muutokseen markkinamallissa, jotka liittyivät muun muassa maakaasun siirtoverkkotoiminnan eriyttämiseen maakaasun toimittamisesta ja tuotannosta. Kilpailulle avautuneiden maakaasumarkkinoiden edellyttämien liittymisehtojen ja liittamisestä perittävien maksujen määrittämistä koskevien menetelmien määrittely on aloitettu ajoissa ennen vuotta 2020, jolloin eriytettyä siirtoverkonhaltijaa ei ollut vielä perustettu. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija Gasum Oy (jäljempänä Gasum) toimi maakaasumarkkinoiden avautumiseen saakka vertikaalisesti integroidun yritys rakenteen mukaisesti ja valmisteli eriytetyn järjestelmävastaava siirtoverkonhaltijan noudatettavaksi tulevia liittymisehtoja ja menetelmiä liittamisestä perittävien maksujen määrittämiseksi.

Eriytetylle järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle Gasgrid Finland Oy:lle (jäljempänä Gasgrid) on myönnetty määräaikainen verkkolupa 23.12.2019 ja tästä eteenpäin liittymisehtojen ja liittämisestä perittävien maksujen määrittämistä koskevien menetelmien valmistelua on jatkettu Gasgridin toimesta.

Gasum Oy on 12.3.2019 toimittanut Energiavirastolle pyynnön (Dnro 854/531/2019) vahvistaa sen noudatettavaksi siirtoverkonhaltijan liittämisehdot sekä muut järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ehdot. Virasto on 14.3.2019 järjestänyt julkisen kuulemisen Gasumin esittämistä ehdoista ja vastaanottanut yhden lausunnon koskien liittämisehtoja. Saaduista lausunnoista on käyty keskustelua Gasumin ja Energiaviraston kesken.

Virasto on 14.6.2019 lähettämällään sähköpostilla pyytänyt Gasumia tekemään muutoksia esittämiinsä liittymisehtoihin. Gasumin 12.3.2019 vahvistettavaksi esittämässä ehdoissa on ollut viraston 18.12.2015 antamalla päätöksellä (Dnro 1057/530/2015) vahvistettujen valvontalain 10 §:n 1 momentin kohdan 1) mukaisen menetelmien vastaisia ehtokohtia kaasun lämmityskustannuksia koskien. Gasumin esittämät ehdot ovat lisäksi sisältäneet kohtia, joita ei maakaasumarkkinalainsäädännön nojalla voida vahvistaa. Gasumia on lisäksi kehoitettu mm. kiinnittämään erityistä huomiota sisällölliseen rajanvetoon siirtopalvelun ehtojen ja liittymisehtojen välillä ja luomaan yhteneviä toimintaperiaatteita tapauskohtaisen sopimisen sijaan soveltuvien osin. Gasumia on lisäksi kehoitettu vahvistuttamaan menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi.

Muutoksista on käyty keskustelua viraston ja Gasumin välillä sähköpostitse ja 3.10.2019 pidetyssä kokouksessa. Virasto on kokouksessa sovitusti varannut Gasumille mahdollisuuden toimittaa selvityksen kaasun lämmityskustannusta koskevassa asiassa. Gasum on toimittanut selvityksensä virastolle 20.10.2019. Virasto on Gasumin pyynnöstä 3.12.2019 sähköpostitse esittänyt tarkat perusteet esittämälleen tulkinnalle kaasun lämmityskustannuksista ja varannut Gasumille mahdollisuuden toimittaa uusi yksityiskohtaisempi selvitys kaasun lämmityskustannuksista ja kaasun lämmittämiseen liittyvästä menettelystä viraston kysymysten pohjalta. Gasgrid on toimittanut tarkemman selvityksen kaasun lämmityskustannuksista 9.3.2020. Virasto on antanut näkemyksenä esitettyyn selvitykseen 2.4.2020. Gasgrid on 27.4.2020 pyytänyt uudelleen virastoa perustelemaan tulkintaa kaasun lämmityskustannuksista ja virasto on esittänyt perustelut sähköpostitse 4.5.2020.

Virasto on edellä todetun lisäksi käynyt täydentävää sähköpostikeskustelua Gasumin ja sittemmin Gasgridin kanssa edellä todettuihin asioihin liittyen.

Gasgrid on 19.5.2020 toimittanut virastolle pyynnön vahvistaa viraston esittämien muutostarpeiden mukaisesti muokatut liittymisehdot (Dnro 1297/533/2020 asianosaisen vaihduttua 23.12.2019). Virasto on 4.6.2020 vielä toimittanut Gasgridille kommentteja muun ohella liittymisehtojen voimaantuloa sekä liittymisestä perittäviä kohtuullisia kustannuksia ja olemassa olevaan liittymään liittymistä koskien ja pyytänyt Gasgridiä huomioimaan ne ehdoissa. Gasgrid on toimittanut vahvistettavaksi muokatut liittymisehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi 17.6.2020.

Virasto on 25.6.2020 pyytänyt Gasgridiltä lisäselvitystä 17.6.2020 vahvistettavaksi esitetyistä ehdoista ja menetelmistä liittämiseen perittävien maksujen määrittämiseksi mm. olemassa olevaan liittymään liittymisen osalta ja samalla vielä kirjallisesti toimittanut tiedoksi keväällä 2019 suullisesti käsitellyn, viraston keväällä 2019 järjestämässä kuulemisessa saadun lausunnon liittymisehtoja koskien.

Gasgrid on toimittanut viraston selvityspyynnön seurauksena uudelleen muokatut liittymisehdot ja menetelmät liittämiseen perittävien maksujen määrittämiseksi 28.7.2020.

Virasto on 21.8.2020 pyytänyt Gasgridiä muun ohella vielä selventämään liittymispyynnön käsittelyaikaa ja liittymisen kustannuksia koskevia kohtia liittymisehdoissa ja menetelmissä liittämiseen perittävien maksujen määrittämiseksi. Gasgrid on 25.8.2020 toimittanut virastolle vahvistettavaksi lopulliset liittymisehdot ja menetelmät liittämiseen perittävien maksujen määrittämiseksi.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Maakaasumarkkinalaki (587/2017)

Maakaasumarkkinalain 3 §:n mukaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

--

2) maakaasun siirtoverkolla maakaasuputkistoa, jossa maakaasua siirretään pääasiallisesti korkeapaineisena, ei kuitenkaan maakaasun paikalliseen jakeluun pääasiallisesti käytettäviä korkeapaineputkistojen osia;

--

9) siirtoverkonhaltijalla elinkeinonharjoittajaa, joka harjoittaa siirtotoimintaa ja on vastuussa siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä toiminta-alueellaan, sen yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset kaasun siirtovaatimukset pitkällä aikavälillä;

Maakaasumarkkinalain 15 §:n 1 mom. mukaan:

Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät maakaasun käyttö- ja varastointikohteet, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistot, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitokset ja erilliset linjat toiminta-alueellaan. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla avoimia, tasapuolisia sekä syrjimättömiä ja niissä on otettava huomioon maakaasun siirtojärjestelmän ja verkon yhteentoimivuuden ja toimintavarmuuden sekä maakaasun siirtojärjestelmän tehokkuuden vaatimat ehdot.

Maakaasumarkkinalain 20 §:n mukaan:

Verkkopalveluiden myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä.

Verkkopalveluiden hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista.

Verkkopalveluiden hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai maakaasukaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon maakaasun siirtojärjestelmän toimintavarmuus ja tehokas käyttö.

Maakaasumarkkinalain 88 §:n 2 mom. mukaan:

Energiaviraston tehtävänä on valvoa tämän lain noudattamista sekä tämän lain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013, jäljempänä valvontalaki)

Valvontalain 10 §:n mukaan:

Energiaviraston tulee päätöksellään (*vahvistuspäätös*) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

1) menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi valvontajakson aikana;

--

4) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi --.

Vahvistuspäätös, jossa määrätään 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista menetelmistä, on voimassa kahden toisiaan seuraavan neljän vuoden pituisen valvontajakson ajan. Jos verkonhaltija on aloittanut toimintansa muihin verkonhaltijoihin sovellettavan valvontajakson ollessa kesken, on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu vahvistuspäätös kuitenkin voimassa kyseisen valvontajakson loppuun. Vahvistuspäätös, jossa määrätään 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista ehdoista, edellytyksistä ja tariffeista, on voimassa Energiaviraston määräämän enintään kahden vuoden pituisen ajan. Muut 1 momentissa tarkoitettut päätökset ovat voimassa toistaiseksi tai, jos erityistä syytä on, päätöksessä määrätyn määräajan.

Valvontalain 12 §:n 2 mom. mukaan:

Maakaasuverkonhaltijaan, järjestelmävastaavaan siirtoverkonhaltijaan ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijaan kohdistuvan vahvistuspäätöksen tulee perustua niihin perusteisiin, joista säädetään:

1) maakaasumarkkinalaissa sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä;

2) maakaasun siirtoverkonhaltijan eriyttämisestä annetussa laissa;

- 3) maakaasuverkkoasetuksessa sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevista komission asetuksissa ja päätöksissä;
- 4) maakaasumarkkinadirektiivin nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevista komission asetuksissa ja päätöksissä;
- 5) siirtoverkonhaltijaan kohdistuvassa lainvoimaisessa päätöksessä, joka on annettu yhteistyövirastoasetuksen 8 artiklan nojalla.

Valvontalain 13 §:n mukaan:

Energiamarkkinavirasto voi muuttaa vahvistuspäätöstä antamallaan uudella päätöksellä, jonka käsittely on tullut vireille vahvistuspäätöksen kohteen hakemuksesta tai Energiamarkkinaviraston omasta aloitteesta. Määräajaksi annettua vahvistuspäätöstä voidaan muuttaa päätöksen kohteen tai Energiamarkkinaviraston aloitteesta ja toistaiseksi voimassa olevaa vahvistuspäätöstä Energiamarkkinaviraston aloitteesta, jos:

- 1) päätöksen kohde on antanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat vaikuttaneet päätöksen sisältöön;
- 2) muutos perustuu lainsäädännön muuttumiseen;
- 3) muutos perustuu muutoksenhakutuomioistuimen antamaan ratkaisuun;
- 4) muutokseen on painava syy päätöksen antamisen jälkeen tapahtuneen olosuhteiden olennaisen muutoksen johdosta;
- 5) muutokseen on painava syy vanhentuneiden ehtojen tai hinnoittelujärjestelyjen uudistamisen johdosta; tai
- 6) muutos on tarpeen Suomea sitovan kansainvälisen veloitteen täytäntöön panemiseksi.

Jos vahvistuspäätös on annettu määräajaksi, on päätöksen kohteen tehtävä hakemus päätöksen muuttamisesta Energiamarkkinavirastolle ennen vahvistuspäätöksen voimassaoloajan päättymistä tai, jos hakemuksen perusteena on 1 momentin 4 kohta, kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun olosuhteiden muutos on ilmennyt, kuitenkin viimeistään 60 päivän kuluessa vahvistuspäätöksen voimassaoloajan päättymisestä. Jos hakemuksen perusteena on 1 momentin 3 kohta, hakemus voidaan valvontajakson päättymisen jälkeen tehdä kuitenkin 60 päivän kuluessa siitä, kun muutoksenhakutuomioistuimen päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Valvontalain 38 §:n mukaan:

Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei Energiamarkkinavirasto päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksit-

täiselle asiakkaalle, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Jollei tässä laissa erikseen toisin säädetä, on muutoksenhakutuomioistuimella lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Perustelut

Gasgrid Finland Oy on maakaasumarkkinalain 3 §:n 9 kohdan tarkoittama siirtoverkonhaltija, jolla on hallinnassaan maakaasumarkkinalain 3 §:n 2 kohdan tarkoittamaa maakaasun siirtoverkkoa ja joka harjoittaa luvanvaraista maakaasuverkkotoimintaa tässä verkossa. Energiavirasto on 23.12.2019 antamallaan päätöksellä (Dnro 2360/510/2019) myöntänyt Gasgrid Finland Oy:lle maakaasumarkkinalain 8 §:n mukaisen määräaikaisen luvan harjoittaa maakaasumarkkinalaissa tarkoitettua maakaasuverkkotoimintaa ja määrännyt Gasgrid Finland Oy:n määräaikaiseen järjestelmävastuuseen maakaasun siirtojärjestelmässä.

Valvontalain 10 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan Energiaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa verkonhaltijan noudatettaviksi verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämistä perittävien maksujen määrittämiseksi ennen niiden käyttöönottoa. Vahvistuspäätös on valvontalain 10 §:n 4 momentin pääsäännön mukaan voimassa toistaiseksi.

Energiavirasto toteaa, että vahvistuspyynnön kohteena olevissa ehdoissa on kyse valvontalain 10 §:n 1 momentin 4 kohdan tarkoittamista verkonhaltijan liittämispalvelun ehdoista ja menetelmistä liittämistä perittävien maksujen määrittämiseksi, jotka Energiaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa ennen niiden käyttöönottoa.

Valvontalain 12 §:n 2 momentin mukaan järjestelmävastaavaan siirtoverkonhaltijaan kohdistuvan vahvistuspäätöksen tulee perustua niihin perusteisiin, joista säädetään maakaasumarkkinalaissa sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä, maakaasun siirtoverkonhaltijan eriyttämisestä annetussa laissa, maakaasuverkkoasetuksessa sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä, maakaasumarkkinadirektiivin nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä sekä siirtoverkonhaltijaan kohdistuvassa lainvoimaisessa päätöksessä, joka on annettu yhteistyövirastoasetuksen 8 artiklan nojalla.

Energiavirasto on tutkinut Gasumin vahvistettavaksi esittämien ja sittemmin muokattujen ja päivitettyjen liittymisehtojen lainmukaisuuden ja pyytänyt Gasumia ja myöhemmässä vaiheessa Gasgridiä tarkentamaan, selventämään ja täydentämään ehtoja mm. liittymisestä perittävien kohtuullisten kustannusten, liittymistarjousten käsittelyn ja jälkiliittyjälausekkeen osalta sekä muun ohella tekemään muutoksia ehtoihin etenkin seuraavilta osin.

Kaasun lämmityskustannukset

Gasgridin 12.3.2019 vahvistettavaksi esittämissä ehdoissa on ollut viraston 18.12.2015 antamalla päätöksellä (Dnro 1057/530/2015) vahvistettujen valvontalain 10 §:n 1 momentin kohdan 1) mukaisten menetelmien vastaisia ehtokohtia kaasun lämmityskustannuksia koskien, kun Gasum on osoittanut kustannukset liittyjälle. Menetelmien mukaan maakaasuverkkomaisuuden arvo oikaistaan valvontamenetelmissä vastaamaan sen todellista käyttöarvoa. Oikaisu tehdään siten, että kohtuullisen tuoton laskennassa ei käytetä eriytetyn taseen mukaista arvoa. Tämän sijaan käytetään oikaistusta maakaasuverkon jälleenhankinta-arvosta laskettua oikaistua maakaasuverkon nykykäyttöarvoa. Oikaistu maakaasun nykykäyttöarvo lasketaan valvontamenetelmien yksikköhintojen, pitoaikojen ja keski-ikä-tietojen perusteella. Yksikköhinnat perustuvat toteutuneisiin keskimääräisiin investointikustannuksiin. Keskimääräiset yksikköhinnat sisältävät keskimäärin kaikki komponentin toimintaan tarvittavien laitteistojen investointikustannukset.

Edellä olevaan viitaten verkkotoimintaan kuuluvat paineenvähennysasemat huomioidaan paineenvähennysaseman koon mukaisella keskimääräisellä yksikköhinnalla valvontamenetelmien mukaisesti, riippumatta esimerkiksi siitä, miten paineenvähennysaseman toimintaan tarvittavat laitteistot tai toimenpiteet on kohteessa järjestetty. Paineenvähennysaseman yksikköhinnassa on huomioitu esimerkiksi investointikustannukset, jotka aiheutuvat paineen säätöön tarvittavan lämmön järjestämisestä asemalle.

Paineenvähennysaseman käyttö ja ylläpitokustannukset ovat tavanomaisia verkonhaltijan verkkotoiminnan kuuluvia kustannuksia, kun kyseessä on verkkotoimintaan kuuluva komponentti. Verkkotoimintaan kuuluvan paineenvähennysaseman ylläpitoon ja toimintaan liittyvät operatiiviset kustannukset, kuten kaasun lämmittäminen, tulee huomioida muiden verkkotoiminnan operatiivisten kustannusten tavoin verkonhaltijan verkkotoiminnan kustannuksissa, eikä tällaisten toimenpiteiden vastuita ja kustannuksia tule siirtää sopimusehdoin vastikkeetta liittyjän tai asiakkaan vastuulle.

Verkonhaltija voi hankkia normaalina palveluhankintana verkon toimintaan ja ylläpitoon liittyviä palveluita, jolloin verkonhaltijalle myös syntyy palvelun hankinnasta kustannuksia. Verkonhaltija ei voi kuitenkaan sopimuksin siirtää verkonhaltijalle kuuluvia velvoitteita ja vastuita, sekä näistä aiheutuvia kustannuksia suoraan muille, koska tällöin verkkotoiminnan kustannuksia ei huomioitaisi tarkoituksenmukaisesti hinnoittelun valvonnassa. Edellä oleviin seikkoihin viitaten, kun kyse on säänneltyyn verkkotoimintaan ja verkonhaltijan vastuulle kuuluvasta paineensäätöasemasta, sen kaasun lämmittäminen ja siitä aiheutuvat kustannukset kuuluvat aina verkonhaltijan vastuulle.

Liittymisehtojen sisällöllinen rajanveto

Gasumin esittämät ehdot ovat lisäksi sisältäneet kohtia, joita ei maakaasumarkkinalainsäädännön nojalla voida vahvistaa. Tällaiset muun lain tulkintaan perustuvat ehtokohdat, kuten liittyjän omistamaan maa-alueeseen kohdistuvat käyttöoikeusvaatimukset sekä muihin sopimukseen perustuvat velvoittavaksi esitetyt sopimusehdot virasto on esittänyt poistettavaksi liittymisehdoista. Virasto lisäksi toteaa, että Energiaviraston tehtävänä on maakaasumarkkinalain 88 §:n mukaan valvoa tämän lain noudattamista sekä tämän lain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista, eikä ehdoissa esitetyillä ylivoimaista estettä koskevilla ehtokohdilla ole vaikutusta viraston valvontatoimivaltaan. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa.

Gasumia on lisäksi kehoitettu mm. kiinnittämään erityistä huomiota sisällölliseen rajanvetoon siirtopalvelun ehtojen ja liittymisehtojen välillä.

Tapauskohtainen sopiminen

Maakaasumarkkinalain 15 §:n mukaan verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät maakaasun käyttö- ja varastointikohteet, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistot, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitokset ja erilliset linjat toiminta-alueellaan. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla avoimia, tasapuolisia sekä syrjimättömiä ja niissä on otettava huomioon maakaasun siirtojärjestelmän ja verkon yhteentoimivuuden ja toimintavarmuuden sekä maakaasun siirtojärjestelmän tehokkuuden vaatimat ehdot.

Edelleen lain 20 §:n mukaan verkkopalveluiden myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä.

Edellä todetun mukaisesti liittyjä tule kohdella tasapuolisesti ja syrjimättömästi ja liittämistä tulee tarjota kaikille liittyjille yhtäläisin periaattein. Yksittäisille liittyjille ei voida perusteetta osoittaa muista poikkeavia velvoitteita ja kustannuksia, ellei kyseessä ole lain 20 §:n mukainen erityinen syy, kuten asiakkaan vaatima poikkeuksellinen palvelutaso.

Ehtojen voimaantulo

Energiaviraston tulee valvontalain 10 §:n 1 mom. kohdan 4) mukaan vahvistaa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi ennen niiden käyttöönottamista. Edellä todetun mukaisesti ehtoja ja menetelmiä liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi ei voida soveltaa takautuvasti.

Gasgrid on 25.8.2020 vahvistettavaksi esittämässään liittämisehdoissa huomionnut viraston esittämät muutos- ja tarkennusehdotukset.

Virasto toteaa, että mainitut 25.8.2020 virastolle vahvistettavaksi esitetyt ehdot täyttävät niille valvontalain 12 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset.

Sovelletut säännökset

Maakaasumarkkinalaki 3 §, 15 § 1 mom., 20 §, 88 § 2 mom.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta 10 §, 12 § 2 mom., 13 § ja 38 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakua koskeva ohjeistus on tämän päätöksen liitteenä. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Liitteet   Liite 1 Valitusosoitus
Liite 2 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi

Jakelu   Gasgrid Finland Oy

Maksutta

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Energiaviraston antamaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valituskelpoisella hallintopäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos tiedoksianto on toimitettu tavallisena tiedoksiantona postitse kirjeellä vastaanottajalle, katsotaan hänen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Mikäli päätös annetaan hakijalle tiedoksi sähköisenä viestinä, päätös katsotaan annetuksi tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos päätös on postitettu saantitodistusta vastaan, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksiantopäivää ei oteta lukuun.

Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Kun valituksen tekemisen määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*);
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (*vaatimukset*);
- vaatimusten perustelut; sekä
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä tuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi tuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta; sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- asiamiestä käytettäessä valtakirja, sen mukaan kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

**Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI**

faksi: 029 56 43314

sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse. Kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksu 2050 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Liittymisehdot maakaasun siirtoverkkoon

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	3
2	MÄÄRITELMÄT	4
3	SIIRTOVERKON LIITTYMISSOPIMUS JA MUUT TARVITTAVAT SOPIMUKSET	5
4	LIITTYMISMAKSUPERIAATEET	5
5	LIITTYMISSOPIMUKSEN IRTISANOMINEN JA PURKAMINEN	6
6	LIITTYMISSOPIMUKSEN SIIRTÄMINEN	7
7	MUUT EHDOT.....	7
8	VAHINGON KORVAAMINEN	7
9	YLIVOIMAINEN ESTE.....	7
10	ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN	8

1 Johdanto

Näitä maakaasun siirtoverkon liittymisehtoja sovelletaan Siirtoverkonhaltijan (määritelty alla kohdassa 2) ja osapuolen, joka liitetään uudella liittymällä siirtoverkkoon tai jonka liittymään siirtoverkossa tehdään merkittäviä muutoksia, jäljempänä Liittyjä, kesken Liittyjän liittyessä maakaasun siirtoverkkoon tai liitettäessä tekniset vaatimukset täyttävät maakaasun varastointikohteet, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitokset, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitokset tai erilliset linjat siirtoverkkoon.

Näitä ehtoja sovelletaan Energiaviraston sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013, muutoksineen, 10 §:n 1 momentin 4 kohta) vahvistuspäätöksestä alkaen toistaiseksi. Siirtoverkonhaltija varaa oikeuden näiden ehtojen muuttamiseen perustellusta syystä tarvittaessa.

2 Määritelmät

Näissä ehdoissa sovelletaan seuraavia määritelmiä:

Erillinen linja tarkoittaa yhteenliitettyä verkkoa täydentävää maakaasuputkea (maakaasumarkkinalaki 587/2017, muutoksineen 3 §:n 1 momentin 5 kohta).

Liittymä tarkoittaa Liittyjän oikeutta Liittymissopimuksessa yksilöidyssä paikassa liittyä maakaasun siirtoverkkoon ja liittymää, jonka välityksellä liittyminen siirtoverkkoon tapahtuu.

Maakaasu on maaperästä saatava, pääasiassa metaania ja muita kevyitä hiilivetyjä sisältävä kaasuseos (Valtioneuvoston asetus maakaasun käsittelyn turvallisuudesta 551/2009, muutoksineen 4 §:n 1 momentin 1 kohta). Näitä liittymisehtoja sovelletaan myös uusiutuvista energialähteistä peräisin olevaan kaasuun sekä muuhun kaasuun, jos kaasuja voidaan teknisesti ja turvallisesti syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa (maakaasumarkkinalaki 587/2017, muutoksineen 2 §), jolloin maakaasulla tarkoitetaan soveltuvien osien lisäksi myös näitä kaasuja.

Maakaasun jakeluverkko on paikallista tai alueellista maakaasuputkistoa, jonka kautta maakaasua kuljetetaan vähennetyllä paineella, mukaan lukien maakaasun paikalliseen jakeluun pääasiallisesti käytettävät korkeapaineputkistojen osat (maakaasumarkkinalaki 587/2017, muutoksineen 3 §:n 1 momentin 3 kohta).

Maakaasun paineenvähennys- ja/tai mittausasema on laitteisto, jossa maakaasun paine säädetään Liittyjän tarpeita vastaavaksi ja käyttöön sopivaksi sekä suoritetaan maakaasun määrämittaus laskutusta varten.

Liittymissopimus on sopimus, jolla Liittyjä ja Siirtoverkonhaltija sopivat maakaasun käyttökohteen, varastointikohteen, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitoksen tai erillisen linjan liittämistä Siirtoverkonhaltijan Maakaasun siirtoverkkoon. Näissä ehdoissa liittymissopimuksella tarkoitetaan myös sopimusta, jossa Liittyjä ja Siirtoverkonhaltija sopivat maakaasun jakeluverkon liittämistä Siirtoverkonhaltijan siirtoverkkoon.

Maakaasun siirtoputkisto on osa Siirtoverkonhaltijan maakaasun siirtoverkkoa, jonka kautta Siirtoverkonhaltija siirtää maakaasua Liittyjän käyttöön, Liittyjän jakeluverkkoon tai Liittyjän varastointilaitteistosta, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistosta, uusiutuvasta energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitoksesta tai erilliseen linjaan / erillisestä linjasta.

Maakaasun siirtoverkko on maakaasuputkistoa, jossa maakaasua siirretään pääasiallisesti korkeapaineisena, ei kuitenkaan maakaasun paikalliseen jakeluun pääasiallisesti käytettäviä korkeapaineputkistojen osia (maakaasumarkkinalaki 587/2017, muutoksineen 3 §:n 1 momentin 2 kohta).

Liittyjä on maakaasun käyttökohteen, varastointikohteen, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitoksen tai erillisen linjan haltija tai omistaja, jonka kanssa Siirtoverkonhaltija tekee Liittymissopimuksen. Näissä ehdoissa Liittyjällä tarkoitetaan myös jakeluverkonhaltijaa, jonka kanssa Siirtoverkonhaltija tekee Liittymissopimuksen.

Siirtoverkonhaltija on elinkeinonharjoittaja, joka harjoittaa siirtotoimintaa ja on vastuussa siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä toiminta-alueellaan, sen yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset kaasun siirtovaatimukset pitkällä aikavälillä (maakaasumarkkinalaki 587/2017, muutoksineen 3 §:n 1 momentin 9 kohta).

Siirtoverkonhaltijan Kaasunsiirron säännöt ovat Siirtoverkonhaltijan yhdessä markkinatoimijoiden ja viranomaisten kanssa kehittämät markkinasäännöt, joissa määritellään kaasumarkkinan toimintaperiaatteet. Sääntöjä päivitetään ja kehitetään tarpeen mukaan. Siirtoverkonhaltijan Kaasunsiirron säännöt ovat saatavilla osoitteesta www.gasgrid.fi.

Tietoliikennelaitteet tarkoittavat verkonhaltijan Maakaasun paineenvähennys- ja/tai mittausasemien sekä maakaasuverkon kaasun laatu-, valvonta- ja määrätietojen siirtämiseen käytettäviä laitteita.

3 Siirtoverkon liittymissopimus ja muut tarvittavat sopimukset

Liittyjän tulee täyttää liittymispyyntölomake, joka on saatavilla Siirtoverkonhaltijan verkkosivuilta. Siirtoverkonhaltija käsittelee liittymispyyntöön mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään kolmen (3) kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta toimittamalla Liittyjälle liittymisen reunaehdot ja kustannukset.

Siirtoverkonhaltija ja Liittyjä solmivat kirjallisen Liittymissopimuksen. Liittyjällä tulee olla omistus- tai hallintaoikeus kohteeseen, jonka liittämistä Maakaasun siirtoverkkoon Liittymissopimuksella sovitaan. Kohteita voivat olla käyttö- tai varastointikohde, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteisto, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitos, jakeluverkko tai erillinen linja.

Liittyjä antaa Siirtoverkonhaltijalle liittymispisteeseen liitettävästä kohteesta tarvittavat tekniset tiedot, kuten liittämiskohta, Liittymän koko sekä Liittymän tyyppi ja tiedot viranomaisten myöntämistä luvista sekä velvoitteista. Vastaavasti Siirtoverkonhaltija antaa Liittyjälle tarvittavat tiedot Liittymää koskien.

Siirtoverkonhaltija ja Liittyjä sopivat Liittymissopimuksessa Liittymää koskevista teknisistä ja operatiivisista yksityiskohdista sekä toimitusajasta. Molemmat Liittymissopimuksen osapuolet toimivat siten, että Liittymissopimuksessa sovittu Liittymän käyttövalmius saavutetaan. Osapuolet ovat velvollisia etukäteen informoimaan toisiaan, jos aikataulutavoite uhkaa siirtyä tai tulee siirtymään.

Kaasua Maakaasun siirtoverkkoon syöttävän kohteen liittymispyynnössä on annettava seuraavat tiedot:

1. kuvaus liitettävästä kohteesta ja sen toiminnasta
2. kohteen liitännärajoitukset, eli se piste, jossa määritellään omistusoikeuden vaihto
3. kohteen tekniset tiedot, mitoitus ja suoritusarvot, ja tiedot laitosta koskevista viranomaisten myöntämistä luvista sekä velvoitteista
4. kohteen käyttöön, käytön valvontaan ja operointiin liittyvät menettelytavat
5. kuvaus Maakaasun siirtoverkkoon syötettävän kaasun alkuperästä. Siirtoverkonhaltijan Kaasunsiirron säännöissä on kuvattu maakaasun sekä biokaasun laadun ja sen määrittämisen vaatimukset siirtoverkossa.

4 Liittymismaksuperiaatteet

Liittyessään Maakaasun siirtoverkkoon Liittyjä maksaa Siirtoverkonhaltijalle kertaluontoisen liittymismaksun, jolla katetaan Liittymästä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Kohtuulliset kustannukset perustuvat Siirtoverkonhaltijan teknisessä suunnittelussa tekemään ja Liittyjälle antamaan sitovaan kustannusarvioon.

Selkeyden vuoksi todetaan, että liittymismaksun yhteydessä perittävät kohtuulliset kustannukset rajoittuvat yksinomaan uudesta Liittymästä aiheutuviin verkon laajennuskustannuksiin ja siten Siirtoverkonhaltijan mahdollinen tarve vahvistaa jo olemassa olevaa verkkoa, ja tästä aiheutuvat kustannukset eivät ole osa liittymismaksua.

Liittymismaksulla, jota ei palauteta, Liittyjä osallistuu Siirtoverkonhaltijan omistaman Maakaasun siirtoputkiston ja Liittymän sekä niihin liittyvien Tietoliikennelaitteiden hankintamenoon. Liittyjä saa liittymismaksuaan vastaan Liittymissopimuksen teknisten mitoitusarvojen mukaisen oikeuden Liittymän käyttöön kyseisen kohteen kautta Liittymissopimuksessa määritellyksi sopimusajaksi.

Jos olemassa olevaan Liittymään liittyy uusi liittyyjä, Siirtoverkonhaltija määrittää uuden liittyyjän osuuden alkuperäisestä liittymismaksusta ja veloittaa tämän uudelta liittyyjältä sekä hyvittää saman osuuden alkuperäiselle Liittyyjälle. Uuden liittyyjän osuus alkuperäisistä liittymismaksuista määräytyy Liittymän alkuperäisistä kustannuksista siten, että kustannus jaetaan liittyyjien kesken niiden liittymistehojen suhteessa. Edellä kuvattua liittymiskustannusten uudelleenjakoa sovelletaan vain niihin Maakaasun siirtoverkon osiin, jotka palvelevat molempia liittyyjiä. Liittyyjät vastaavat edelleen yksin niiden verkon osien kohtuullisista kustannuksista, jotka palvelevat vain kyseistä liittyyjiä.

Mikäli Liittyyjän Liittymissopimuksessa sovitut Liittymän mitoitus- ja suoritusarvot eivät vastaa Liittyyjän muuttunutta tai muuttuvaa maakaasun tai liittymän käyttöä ja saattavat vaarantaa tai heikentää liittymän teknistä suorituskykyä ja -varmuutta, sopivat Liittyyjä ja Siirtoverkonhaltija tarvittavista liittymää koskevista muutoksista. Muutoksista aiheutuneista kustannuksista vastaa Liittyyjä, elleivät muutostarpeet johdu Siirtoverkonhaltijasta.

Liittyyjä suorittaa Siirtoverkonhaltijalle liittymismaksuihin liittyvät arvonlisäverot kulloinkin voimassa olevan verokannan mukaisena. Siirtoverkonhaltijan kehittämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat toimenpiteet ja kustannukset eivät sisälly liittymismaksuun.

5 Liittymissopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Liittyyjällä on oikeus irtisanoa Liittymissopimus kolmen (3) kuukauden irtisanomisajalla. Irtisanominen tulee tehdä kirjallisesti ja se katsotaan saapuneeksi Siirtoverkonhaltijalle seitsemäntenä (7) päivänä sen jälkeen, kun se on lähetetty.

Siirtoverkonhaltijalla on oikeus periä Liittyyjältä liittymän ylläpitomaksua tilanteessa, jolloin Liittyyjä haluaa ylläpitää Liittymää, vaikka Liittymään ei ole voimassa olevia kaasun toimitussuhteita. Liittyyjä voi tällöin ylläpitää Liittymän maksamalla Liittymissopimuksessa mainittujen kohteiden ylläpidosta aiheutuvat kustannukset Siirtoverkonhaltijan kulloinkin voimassa olevan palveluhinnaston mukaisesti.

Siirtoverkonhaltijalla on oikeus purkaa Liittymissopimus välittömästi, jos Liittyyjä laiminlyö Siirtoverkonhaltijan kirjallisesta muistutuksesta huolimatta olennaisesti maksuvelvollisuutensa tai Liittyyjä on asetettu konkurssiin tai selvitystilaan tai viranomaisen on todennut Liittyyjän maksukyvyttömäksi.

Lisäksi, Siirtoverkonhaltijalla on oikeus purkaa Liittymissopimus välittömästi, jos Liittyyjä toiminnallaan Liittymäsopimuksen kohteessa aiheuttaa Siirtoverkonhaltijan Maakaasun siirtoverkolle turvallisuutta tai toimitusvarmuutta vaarantavan olosuhteen.

6 Liittymissopimuksen siirtäminen

Mikäli Liittyjä tai Siirtoverkonhaltija luovuttaa Liityntää koskevan laitteistonsa tai osan siitä kolmannen osapuolen omistukseen tai hallintaan, Liittymissopimuksen osapuolet sitoutuvat sopimaan kirjallisesti uuden haltijan kanssa Liittymissopimukseen kuuluvien oikeuksien, vastuiden ja velvoitteiden siirrosta.

7 Muut ehdot

Siirtoverkonhaltijalla on oikeus käyttää Liityntää varten rakennettua Maakaasun paineenvähennys- ja/tai mittausasemaa kaasun toimittamiseen myös muille liittyjille.

Liittyjä ja Siirtoverkonhaltija sopivat tarvittaessa erillisellä sopimuksella Liityntän sijainnista johtuvista turvallisuusasioista ja Siirtoverkonhaltijan henkilökunnan sekä edustajien liikkumisesta Liityntän omistamalla tai hallinnoimalla alueella. Liittyjä on velvollinen antamaan korvauksetta ja viipymättä vaatimansa erillisen turvallisuuskoulutuksen Siirtoverkonhaltijan käyttö- ja huoltohenkilöstölle alueellaan liikkumista varten.

8 Vahingon korvaaminen

Liittymissopimuksen osapuolet ovat velvollisia korvaamaan toisilleen vain sellaiset Liittymissopimukseen perustuvat toimituskohteen rakentamisesta ja muusta Maakaasun siirtoverkkoon liittymistä koskevasta toimenpiteestä johtuvat vahingot, jotka johtuvat vahingon aiheuttaneen sopijapuolen tahallisuudesta tai tuottamuksesta. Kumpikaan osapuoli ei ole velvollinen korvaamaan toiselle osapuolelle mahdollisesti aiheutuneita välillisiä tai epäsuoria vahinkoja, kuten menetettyä liikevaihtoa, saamatta jäänyttä voittoa, tuotantoseisokkia, tuotantotappiota tai muuta välillistä vahinkoa tai taloudellista seurannaisvahinkoa.

Se Liittymissopimuksen osapuoli, johon mahdollinen vahinko kohdistuu, on velvollinen välittömästi ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin vahingon estämiseksi ja rajoittamiseksi. Tämän velvollisuuden laiminlyönti vähentää vahingon aiheuttajan korvausvelvollisuutta siltä osin kuin vahinkoja olisi voitu rajoittaa tai estää.

Siinä tapauksessa, että syntyy vahingonkorvausvelvoite kolmannelle osapuolelle, on kumpikin Liittymissopimuksen osapuoli vastuussa omien työsuoritteiden tai laitteidensa aiheuttamista vahingoista soveltuvan lainsäädännön mukaisesti.

9 Ylivoimainen este

Jos ylivoimainen este estää tai huomattavasti vaikeuttaa sopijapuolen sopimusvelvoitteen täyttämistä, sopijapuolella on oikeus pidättäytyä kyseisen sopimusvelvoitteen täyttämisestä siksi ajaksi, jonka este on voimassa ja estää sopimusvelvoitteen täyttämisen, taikka sellaiseksi ajaksi, joka on ollut tarpeen esteen seurausten eliminoimiseksi. Sanottu ei vaikuta kummankaan sopijapuolen oikeuteen irtisanoa tai purkaa Liittymissopimusta kohdan 5 mukaisesti.

Ylivoimaisena esteenä pidetään sopijapuolista riippumattomia seikkoja, joita ei Liittymissopimusta solmittaessa ole voitu ottaa kohtuudella huomioon ja jotka voimassaoloaikanaan tai sen jälkeen estävät tai huomattavasti vaikeuttavat Liittymissopimukseen perustuvien velvoitteiden täyttämistä, tai muun siirtoverkkoon liitettävän kohteen sopimusvelvoitteiden täyttämistä ja joiden tuottamaa haittaa ei voida kohtuudella estää tai poistaa. Ylivoimaisia esteitä ovat esimerkiksi: tulipalo, räjähdys, tulva, maanjäristys, viranomaisten toimenpiteet ja määräykset, sota tai liikekannallepano, odottamattomat laajat

sotilaskutsunnat, takavarikko, tuontikielto, kaasulaitteiden ulkomaisen toimittajan ylivoimainen este, valuuttarajoitukset, käyttövoiman rajoitukset, yleinen raaka- tai tarveainepula, lakko, työsulkkaus, pandemia, epidemia tai muu sopijapuolten määräysvallan ulkopuolella oleva olosuhde.

Ylivoimaisena esteenä pidetään myös Siirtoverkonhaltijan käyttämien urakoitsijoiden, aliurakoitsijoiden, suunnittelijoiden ja muiden Siirtoverkonhaltijan sopimusvelvoitteiden täyttämiseen osallistuvien Siirtoverkonhaltijan sopimuskumppanien ylivoimaista estettä siltä osin kuin se katsottaisiin ylivoimaiseksi esteeksi näiden ehtojen mukaan.

Ylivoimainen este ei oikeuta Liittymissopimuksen osapuolta pidättäytymään maksuvelvoitteista, ellei ylivoimainen este estä maksusuorituksen tekemistä esimerkiksi yleisen rahaliikenteen häiriintymisen takia.

Mikäli Liittymissopimuksen osapuoli haluaa vedota ylivoimaiseen esteeseen, on hänen ilmoitettava siitä kirjallisesti toiselle osapuolelle kohtuullisessa ajassa sen jälkeen, kun on saanut tiedon ylivoimaisesta esteestä.

10 Erimielisyyksien ratkaiseminen

Liittymissopimuksesta mahdollisesti aiheutuvat sopijapuolten väliset erimielisyydet pyritään sopimaan neuvotteluteitse. Mikäli neuvotteluissa ei päästä yksimielisyyteen, niin Liittymissopimuksesta syntyneet riidat ratkaistaan lopullisesti välimiesmenettelyssä Keskus- kauppakamarin välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti. Välimiesoikeus on yksijäseninen, välimiesmenettelyn paikka on Espoo ja kieli on suomi.

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013, muutoksineen) nojalla Energiaviraston tehtävänä on valvoa liittymien hinnoittelua sekä liittämistä koskevien ehtojen ja vaatimusten kohtuullisuutta ja tasapuolisuutta.